

Ковальський Максим Романович, к.держ.упр., Центрально-Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький), заступник начальника, м. Житомир

Розвиток регіональної політики в умовах територіального поділу

Регіональна політика в сучасній Україні носить, по суті, державно-патерналістський характер, так як будується на безумовному домінуванні державної влади в вирішенні практично всіх найважливіших питань територіального розвитку і пріоритет трансфертів. У свою чергу, це налаштовує органи державної влади регіонів України на максимізацію надходжень з державного бюджету. Тим самим нормальна життєдіяльність одних територій забезпечується за рахунок перерозподілу частини прибутку, одержуваної іншими регіонами, що послаблює мотивацію регіонів-реципієнтів до ефективного використання власних резервів зростання. Крім того, патерналізм створює положення, коли реальний вплив регіонів України на вироблення і здійснення регіональної політики нижче того рівня відповідальності за забезпечення гідних умов життя і праці населення, який покладено на території, їх органи влади Конституцією України, законами України [1].

Очевидно, що країна потребує повороті до якісно нової регіональної політики. З урахуванням викладених вище моментів, які говорять про недосконалість більшості інструментів, використовуваних в українській регіональної політики, можна констатувати наступне: стратегія соціально-економічного розвитку економічних районів і зон зараз в змозі виконувати переважно функції середньо- і довгострокового прогнозування, а також формулювання деяких найважливіших напрямків діяльності, необхідних для досягнення кількісних і якісних орієнтирів прогнозу. Притому як прогностична, так і програмна їх функції залишають бажати кращого з точки зору наукової обґрунтованості, конкретності та практичної можливості бути

реалізованим.

Однак, судячи з усього, до її вирішення ще далеко. Отже, завдання полягає в тому, щоб якомога краще використовувати ті можливості підготовки стратегій, які є зараз.

Основні риси регіональної політики, що відповідає сучасним реаліям України, потребам територій, видаються такими. Предметом регіональної політики є державне регулювання розвитку окремих регіонів України або економічних районів і зон (сукупності регіонів України, що представляє собою певну соціально-економічну, історичну, територіальну цілісність).

Регіональна політика спрямована на досягнення наступних цілей:

посилення динаміки економічного і соціального розвитку України шляхом ефективного використання природно-ресурсного, людського, виробничо-технічного потенціалів, конкурентних переваг територій;

забезпечення сталого зростання економіки регіонів України, підвищення реальних доходів і поліпшення умов життя населення на основі розширення і поглиблення міжрегіональної кооперації, а також розвитку ефективного співпраці з іншими державами, їх регіональними угрупованнями [3].

Зниження надмірного розриву в рівнях соціально економічного розвитку регіонів України і районів всередині них, формування щодо рівних умов життя і праці на всій території країни.

3. Міжнародний досвід свідчить, що можливі різні моделі регіональної політики, що розрізняються тим, які з перерахованих вище її цілей є на даному історичному етапі пріоритетними. По суті, мова йде про двох можливих варіантах.

□ Перший. Наріжним каменем регіональної політики може бути поставлено досягнення стійко високих темпів економічного зростання країни. При такому підході, орієнтованому на забезпечення динамічності розвитку національної економіки, проблема вирівнювання рівнів диференціації територій відступає на задній план.

Основний потік фінансових, трудових, інтелектуальних і інших ресурсів спрямовується в найбільш конкурентоспроможні регіони, а в їх рамках - в найбільш конкурентоспроможні муніципальні освіти. територіальна диференціація при цьому може посилюватися, але країна в цілому економічно стають більш розвиненою.

□ Другий. Акцент в регіональній політиці робиться на згладжування диференціації між регіонами і всередині регіонів, створення більш-менш однакових умов життя і праці. У цьому випадку загальні темпи країни як правило сповільнюються.

В Україні регіональна політика намагається поєднувати обидві ці моделі. Міжнародний досвід свідчить про те, що це навряд чи можливо. Наприклад, так звані інтегровані країни-члени Європейського Союзу (Греція, Ірландія, Португалія, Іспанія), що відстали в своєму економічному розвитку від решти 11 країн-членів ЄС, ставлять головною метою свого розвитку забезпечення високих темпів зростання національної економіки, не рахуючи пріоритетне завдання вирівнювання рівнів розвитку територій. І, навпаки, в Німеччині, яка має в цілому високим економічним потенціалом, пріоритет в регіональній політиці віддається вирівнюванню умов життя земель і всередині земель.

Література:

1. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>.
2. Інститути та інструменти розвитку територій на шляху до Європейських принципів. К., 2001. 45 с.
3. Жаворонкова Г. В., Жаворонков В. О. Стратегічне управління розвитком регіону. URL: <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/2872>.